

αρχατός

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΝΑΞΟΥ

- Αθλιότητα και Ληστοκρατία ● Ζωή βασανισμένη ● Αβανίες και πειρατείες (17ος αιώνας)
- Εκκλησιαστική ταραχή στη Νάξο (1655) ● Δραματικόν επεισόδιον της Ναξιακής ιστορίας
- Η Καπέλλα Καζάτσα, η Αδελφοσύνη και η Εμπορική Σχολή Νάξου ● Οι Ξερριζωμένοι
- Στίχος και μουσική απ' τ' Απεράθου ● Νάξιοι ήρωες σε Συριανογειτονιά του 1895
- Διαμάχη στη Νάξο Καστρινών και Νεοχωριτών ● Καλλίνικος Βαρβατάκης
- Κράτη και δημοκρατία την εποχή της παγκοσμιοποίησης ● Η φλέα

Σίμος Μιλτ. Συμεωνίδης

ΑΒΑΝΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΙΡΑΤΕΙΕΣ ΔΥΟ ΧΑΙΝΟΥΣΕΣ ΠΛΗΓΕΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΝΑΞΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 17ο ΑΙΩΝΑ

Δύο χαίνουσες πληγές της κυκλαδικής κοινωνίας κατά την τουρκοκρατία, υπήρξαν οι πειρατές και οι αβανίες (= καταδότες, ψευδείς καταμηνύστεις). Οι πολυάριθμοι πειρατές και κουρσάροι με τις δραστηριότητές τους, εκτός από τις ζημιές που επέφεραν στην παραγωγή και την οικονομία και άλλα δεινά, αποτελούσαν την αφορμή για επεμβάσεις των Τούρκων στα νησιά και με το πρόσχημα της εξολόθρευσής τους, επιδίδονταν, με τη σειρά τους, σε λεγλασίες ή συλλήψεις προσώπων, συνεργατών ή μη των πειρατών, για την απέλευθέρωση των οποίων αξίωναν και ελάμβαναν μεγάλα χρηματικά ποσά. Οι αβανίες, επίστρης, από ορθοδόξους και καθολικούς, αδιακρίτως, έφερναν μεγάλες αναστατώσεις στους ρυθμούς ζωής των νησιωτικών κοινωνιών και δημιουργούσαν τρομερά μίστη και πάθη, αλλά και οικονομικές επιβαρύνσεις πολιτών ή Κοινοτήτων, για να απαλλαγούν από άδικες κατηγορίες.

Για τις δύο αυτές πληγές, από τις οποίες υπέφερε και η Νάξος, τα παραδείγματα στις πληγές είναι πολυάριθμα, ιδιαίτερα κατά τον 17ο αιώνα, όταν ακόμη οι διαμάχες ορθοδόξων - καθολικών για επικράτηση δεν είχαν τέλος. Εντύπωση μεγάλη προκενούν οι αβανίες που εξυφαίνονταν στους καθολικούς εκκλησιαστικούς κύκλους με ποταπά ελατήρια, όπως η κατάληψη κερδοφόρων θέσεων και αξιωμάτων, η εξόντωση αντιπάλων από έχθρες και μίση αδυσώπητα κ.ά. Τα σχετικά περιστατικά είναι άφθονα στις αρχειακές πηγές, έχουν όμως παρασιωπηθεί από τους δυτικούς συγγραφείς γιατί αποδεικνύουν ότι, πρώτη και κύρια αιτία του φαινομένου συρρίκνωσης του αριθμού των μελών των νησιωτικών καθολικών κοινοτήτων, με αθρόα μεταστροφή τους στην Ορθοδοξία, ήταν η διαχθορά και ο αντιχριστιανικός βίος των Λατίνων κληρικών (οι ελάχιστες εξαιρέσεις δεν ανατρέπουν τον κανόνα).

Οι δυτικοί ιστορικοί συγγραφείς, δεν αφνούνται τη μεταστροφή των καθολικών στην Ορθοδοξία. Την αποδίδουν όμως τεχνιέντως σε (συντρέξαντα, πράγματι) ήσσονος σημασίας αιτία (π.γ. λόγους οικονομικούς, φανατισμό των ορθοδόξων και υπέρτερο αριθμό τους, γάμους μεταξύ καθολικών-ορθοδόξων κ.ά.), προκειμένου να «περάσουν» την άποψη ότι,

Ο Σ. Μ. Συμεωνίδης, από τη Σίφνο, είναι ερευνητής και μελετητής της Κυκλαδίτικης και ειδικότερα της Σιφνιακής ιστορίας και εκδότης/διευθυντής μιας λαμπρής έκδοσης, του περιοδικού «Σιφνιακά».

ο Καθολικισμός, δια των δήθεν εκλεκτών αντιπροσώπων του (που διέθεταν μάρφωση, αφίλογρηματία, φίλευσπλαγχνία, ιατρικές γνώστεις κ.λπ.), προσέφερε στους αστοιχείωτους, δεισιδαιμονες και περίου θεράποντας ορθοδόξους νησιώτες, κορυφαίο πνευματικό και εκπολιτιστικό έργο. Πρόκειται ασφαλώς για έναντι κακοποίησης της αλήθειας μέσα στα πλαίσια της κατευθυνόμενης προπαγάνδας της Εκκλησίας της Ρώμης για τη μείωση και άλωση της Ορθοδόξιας. Γιατί, ναι μεν μεγάλος αριθμός καθολικών κληρικών διέθετε μόρφωση (αν και ουδέποτε αναζέρθηκε ότι υπήρχαν και κληρικοί αστοιχείωτοι και θεολογικά αδαείς), όμως η μάρφωσή τους δεν συνοδεύονταν από αγιότητα ήσου κ.λπ. προτερήματα που τους αποδίδει η Βιβλιογραφία, αλλ' από κακότητα, εμπάθεια, υπεροψία, αλλαζονεία, ανηθικότητα, φατριασμό κ.ά. μειονεκτήματα που τους καθιστούσαν παραδείγματα προς αποφυγήν και, φυσικά, ακατάλληλους για προστήλυτισμό.

Από τα δημοσιεύμενα κατωτέρω έγγραφα των Αρχείων της Sacra Congregazione de Propaganda Fide, τα με στοιχεία Α' - Γ', αναζέρονται σε αβανία κατά του κληρικού Nicolo Gavrano, το δε Δ' σε πειρατική επιδρομή κατά της Νάξου του γιού του καπουδάν πατά. Μεριδια των καθολικών του νησιού, υπό τον αρχιεπίσκοπο Βαρθολομαίο Πόλλα, δεν επιθυμούσαν στο αξίωμα του δεκανάτου τον Gavrano, ο οποίος είχεν επιτύχει τον διορισμό του με απόφαση του Βατικανού. Έσπευσαν λοιπόν να τον εκθέσουν στη Ρώμη με τον ισχυρισμό ότι η παρουσία του στη Νάξο εγκυμονούσε κινδύνους για την καθολική Εκκλησία και το ποίμνιό της, επειδή, είχε προσφέρει τις υπηρεσίες του σε δυτικά κουρσάρια πλοία, πράγμα που απαγόρευαν οι Τούρκοι. Έπρεπε λοιπόν ν' απομακρυνθεί από τη Νάξο και το αξίωμα, φυσικά, του δεκανάτου.

Ότι τ' ανωτέρω αποτελούσαν γαλκεύματα των αντιθέτων, βεβαιώνει ο επίσκοπος Μήλου Ιωάννης Αντώνιος Καμιλλής με το έγγραφο Γ'. Σ' αυτό αναζέρεται ότι το ίδιο αξίωμα διεκδικούσε άλλος κληρικός, ο δον Francesco Coronello, ο οποίος ήταν αποφασισμένος να το αποκτήσει πάση θυσία. Προέβλεπε δε ο Καμιλλής ότι, αν ο Gavrano δεν ήθελε έγκαιρα «παραιτηθεί υπέρ του δον Francesco Coronello», θα δρίσκονταν «για μιαν ακόμη φορά στις τούρκικες γαλέρες» σκλάβος (όπου, φάνεται, είχε ήρεθεί και παλαιότερα) και θα είχε τραγικό τέλος, αφού οι Τούρκοι δεν θα τον απέλευθερώναν ποτέ πια. Και αφού υπήρχαν αυτές οι αντιθέσεις, ο Καμιλλής ζήτησε για τον εαυτό του «το εν λόγω κληροδότημα», που εποιθαλμούσε από παλαιότερα.

ΕΓΓΡΑΦΟ Α'

«Η άριξη του δον Nicolo Gavrano, διατελέσαντος καπελάνου στα κουρσάρικα βατσέλια, ως εκκλησιαστικού προϊσταμένου του καθεδρικού ναού, ανεστάτωσε όλους μας, τόσο λαϊκούς, όσο και εκκλησιαστικούς και έφερε σύγχυση, και ανησυχία γιατί οι Τούρκοι είναι εξοργισμένοι με τους κουρσάρους, όπως απέδειξε το γεγονός με τους αιδεσίμους πατέρες καπουτσίνους της Μήλου που τους κατέστρεψαν το μοναστήρι, όχι για άλλο λόγο, αλλ' επειδή είχαν την υποψία ότι δέχονταν τους κουρσάρους στον χώρο του. Όπως διαδέσται, την ίδια γνώμη έχουν και για το ίδιο μοναστήρι της Σύρας, πράγμα που έχανε τους εκεί πατέρες, με το άκουσμα ότι η τουρκική αρμάδα έργασε στη Χίο, να καταρύγουν, συναποκομίζοντας και τα πράγματά τους, στην Τήνο για να σωθούν.

Εδώ έχουμε Τούρκους και σηματικούς Έλληνες, φανατικούς εγθρούς μας, οι οποίοι, όταν δεν έχουν αφορμή να προξενήσουν ζημία στο δόγμα μας, αναζητούν ευκαιρίες να μας κάνουν κακό, όπως εκείνο που συνέβη τον προηγούμενο μόλις χρόνο σε τέσσερις δίκοις μας Λατίνους από τους πρώτους της Κοινότητος, που, με το ίδιο πρόσχημα των κουρτσάρων, εξήφανταν εναντίον τους κατηγορία για να τους πάρουν χρήματα και τελικά διέσωσαν τη ζωή τους μέσω του πρεσβευτού της Γαλλίας στην Κωνσταντινούπολη. Αντιλαμβάνεται λοιπόν η σύνεστή σας τον διαφέρει κίνδυνο στον οποίο θα βρεθούμε, έχοντας ανάμεσά μας, ως κεφαλή του ιερατικού καταλόγου, κάποιον που υπηρέτησε στο κούρσος και να ήμαστε στο έλεος των Ελλήνων χωρίς ποτέ να μπορούμε να διεκδικήσουμε δικαιώματα, πολιτικά ή πνευματικά, φοβούμενοι μήπως δώσουμε κάποιαν αφορμή, όπως και των εδώ Τούρκων που περιμένουν με τα χέρια ανοικτά για να κλείσουν το στόμα τους και να μην πουν τίποτα στους ανωτέρους τους, όταν έλθουν εδώ.

Ενώπιον λοιπόν αυτών των κινδύνων, παρακαλούμε ταπεινά να μεταβιβάσετε στην Αγία Προπαγάνδα τα δίκαια μας κινδύντας τη συμπάθειά της στη δύστυχία μας που αποτελεί μόνιμη κατάσταση, για να μην προστεθεί και άλλη, ώστε με την μοναδική της ευσπλαγχνία να μας συμπαρασταθεί σ' αυτό το ζήτημα. Αναμένοντας την επέμβασή της

— Φραντσέσκο Λορεντάνο, πρεπόντο.

— Φραντσέσκο Κάλβο, καντόρε.

— Φραντσέσκο Κορονέλλο, thesavrier.

— Antonio Veggia, canonico e protonotario apostolico.

— Thomaso Ballio, canonico.

— Domenico Gavala, παρόκο.

— Don Demetrio Veggia.

— Don Francesco Baroci.

— Don Crussino Gato.

— Νικόλαος Αναπλιώτης, δημόσιος νοτάριος της Νήσου Νάξου, αντέγραψε την παρούσα από το αυθεντικό.

— Βαρθολομαίος Πόλλα, ελέω Θεού και της Αγίας Αποστολικής Έօρας, αρχιεπίσκοπος Νάξου και Πάρου βεβαιώ αυθεντικά ότι ο ανωτέρω Νικολός Αναπλιώτης έγραψε και υπέγραψε αυτοπροσώπως την παρούσα.

Νάξος 22 Ιουνίου 1683

Βαρθολομαίος Πόλλα»

(SCPF/SCR. RIF. CONGR./ARCIPEL, vol. 4, f. 40r).

ΕΓΓΡΑΦΟ Β'

«Αντίγραφο από το εμφανισθέν πρωτότυπο.

Είναι ήδη, γνωστή στη σεβασμιότητά σας η τύχη του μοναστηρίου των σεβασμίων πατέρων καπουτσίνων της Μήλου, το οποίο επίνακε στον αέρα ο καπουδάν πασάς τον προηγούμενο χρόνο, όχι για άλλο λόγο, αλλά γιατί κατηγορήθηκαν ότι είχαν σχέσεις με τους κουρτσάρους και συνεργάζονταν μ' αυτούς. Γνωρίζετε, επίσης, ότι φέτος απειλήθηκε

και το μοναστήρι των ειρημένων πατέρων στην Σύρα για τον ίδιο λόγο, πράγμα που τους ανάγκασε να το εκκενώσουν και να περάσουν στην Τήνο για να διασωθούν. Ακόμη, γνωρίζετε τι συνέβη, πέρυσι σε τέσσερις δικούς μας Λατίνους, τον κ. Κορονέλλο, πρόξενο της Γαλλίας, τον γαμbrό του κ. Κρουσίνο Σουμαρίππα και τους χυρίους Ιωσήφ Κορονέλλο και Ζουάνε Δελλαρόκα, που κατηγορήθηκαν φυεδώς ότι συνεργάζονταν με τους κουρτάρους, συνελήφθησαν και μετεφέρθησαν δέσμουι στην Κωνσταντινούπολη· τους στοίχισε περίου τρεις χιλιάδες πιάστρα και αν δεν είχαν τη βοήθεια του εξοχωτάτου χυρίου πρεσβευτού της Γαλλίας, θα είχαν χάσει και αυτή τη ζωή τους. Γνωρίζετε επί πλέον ότι έχει δοθεί υπόσχεση στον καπετάνιμπατη, ιεροδίκη του Μεγάλου Κυρίου να μην εξέρχεται κανένας από τους ανθρώπους σας στο κούρσος και ότι ο πρεσβύτερος Γαυράνος, ενώ παραιτήθηκε για να μεταβεί στη Δύση, επήγε στα κουρτάρικα βατσέλια να υπηρετήσει ένα δάστηρμα και όταν εγύρισε εδώ, τον αναζητούσαν οι Τούρκοι να τον συλλάβουν και αναγκασθήκαμε να εξοδεύσουμε μεγάλα χρηματικά ποσά για να τον πάρουμε από τα χέρια τους. Ακολούθως κατάχρεψε να του χρηγγήθει με παπική βούλα, γαντοφία, αλλά, τελικά, μέσω της Προπαγάνδας την επήρει κάποιος άλλος, οπότε έρυγε και πάλι, για τελευταία φορά, και επέστρεψε στο κούρσος, από όπου έστειλε στη Νάξο προϊόντα από ληστείς, όπως γνωρίζουν όλοι, μέχρι που επέτυχε να του δοθεί το αξίωμα του δεκανάτου και ξαναγύρισε.

Εμείς υπακούουμε με ταπεινότητα στις αποφάσεις της Αγίας Εκκλησίας, θεωρούμε όμως ότι έχουμε υποχρέωση, να προστρέξουμε στις σεβασμιότερές σας και να παρακαλέσουμε να τον απαμακρύνετε απ' εδώ γιατί σε λίγο αναμένεται η άφιξη της τούρκικης αρμάδας στο νησί μας, στο οποίο παραμένει είκοσι και πλέον χρόνες, όπως πέρυσι, γιατί μας φτάνει η φτώχεια μας, οι οικονομικές στερήσεις και ο μεγάλος κίνδυνος που διατρέχουμε να χάσουμε οικογένειες και τη ζωή μας. Δεν χρειάζεται λοιπόν να έχουμε και την απειλή μιας νέας αθανατίας και καταστροφής της Εκκλησίας μας που, επί τόσα χρόνια, διετήρησαν οι πρόγονοί μας και οι σεβασμιότερές σας και να χάσουμε και τη ζωή μας. Γνωρίζετε πολύ καλά ότι έχουμε Τούρκους εγθύρους και αρχετούς Έλληνες που θα επιδιώξουν, όπως προαναρρέφαμε, να αρχαίσουν Εκκλησία, πράγματα και πρόσωπα και παρακαλούμε, για την ευπλαγχνία του Ιησού Χριστού, να θέστετε το ξήτημα υπό την σκέπη, και πρόνοιά σας, για την οποία διακρίνεσθε. Δεν θα παραλείψουμε, τέλος, να προστρέξουμε στην Αγία Προπαγάνδα για τα ανωτέρω δίκαια μας, όπως ενημερώνουμε κι εσάς με το παρόν έγγραφο της κοινής καντσελλαρίας μας, ώστε να είμαστε δικαιολογημένοι σε κάθε καιρό.

Νάξος, 24 Ιουνίου 1683 (νέο ημ.)

- Κρουσίνος Κορονέλλος, πρόξενος της Γαλλίας.
- Κρουσίνος Sforza Κάστρης.
- Κρουσίνος Κορονέλος ποτέ Ζανμπατίστα
- Κρουσίνος Γιουστινιάνης.
- Ιωσήφ Κορονέλλος.
- Γερμανός Κορονέλλος του Μάρκου.
- Κρουσίνος Σουμαρίππας.
- Ζουάνης Κρίσπος.
- Γερμανός Κορονέλλος.

- Ιωάννης Γιράρδης.
 - Αντώνιος Γαζ.
 - Ιάκωβος Κορονέλλος.
 - Σπέρχανος Χωματιανός.
 - Ζώρζης Σουμαρίπας.
 - Ιάκωβος Μαλατέστας.
 - Φραντσέσκος Bricio Γιουστινιάνης.
 - Ματθαίος Χωματιανός.
 - Γερμανός Σουμαρίπας.
 - Βασιλής Γιράρδης.
 - Κρουσίνος Σουμαρίπας.
 - Ιάκωβος Γριμάλδης.
 - Ζώρζης Σουμαρίπας.
 - Κρουσίνος Γεράρδης.
 - Φίλιππος Σουμαρίπας.
 - Νικόλαος Αναπλιώτης, δημόσιος νοτάριος της νήσου Νάξου, αντέγραψε την παρούσα από την εμφανισθείσα όμοια στην καγκελλαρία με κάθε ακρίβεια.
 - Βαρθολομαίος Πόλλα, ελέω Θεού και της Αγίας Αποστολικής Εδρας, αρχιεπίσκοπος Νάξου και Πάρου θεοφάνων αυθεντικά ότι ο ανωτέρω Νικολός Αναπλιώτης έγραψε και υπέγραψε αυτοπροσώπως την παρούσα.
- Νάξος, 25 Ιουνίου 1683, σε πίστωση της αληθείας.

Βαρθολομαίος Πόλλα».

(SCPF/SCR. RIF. CONGR./ARCIPEL. vol 4, ff. 38r-39r).

ΕΓΓΡΑΦΟ Γ'

«Ο δον Nicolo Gavrano, φθάνοντας στη Νάξο, βρήκε μεγάλες δυσχέρειες στην ανάληψη του αξιώματος του δεκανάτου, όπως μου γράφει ο σεβασμιώτατος αρχιεπίσκοπος και άλλοι φίλοι από εκεί: υποψιάζομαι ότι αν δεν παραιτηθεί υπέρ του δον Francesco Coronello, ο οποίος το διεκδικεί, θα βρεθεί, για μιαν ακόμη φορά, στις τούρκικες γαλέρες, από τις οποίες δεν θα έγει ποτέ πιά. Μεγαλότατη, αναταραχή και διαδόσεις φέρουν όλους τους εκεί Λατίνους να μην επιθυμούν να αναλάβει το δεκανάτο. Θέλω να πιστεύω ότι, εάν η Αγία Προπατρία μου είχε προσφέρει το εν λόγω κληροδότημα, για το οποίο έχω ήδη παρακαλέσει τη σεβασμιότητά σας, δεν θα ανέκυπταν τόσες στενοχώριες και όλοι θα ήταν ευχαριστημένοι, εγώ δε θα είχα ανακουφίστει τη φτώχεια μου...»

Μήλος, 25 Ιουνίου 1683

*Ευπειθέστατος
Ιωάννης Αντώνιος Καμίλλης
επίσκοπος Μήλου».*

(SCPF/SCP. RIF. CONGR./ARCIPEL., vol 4, f. 42r)

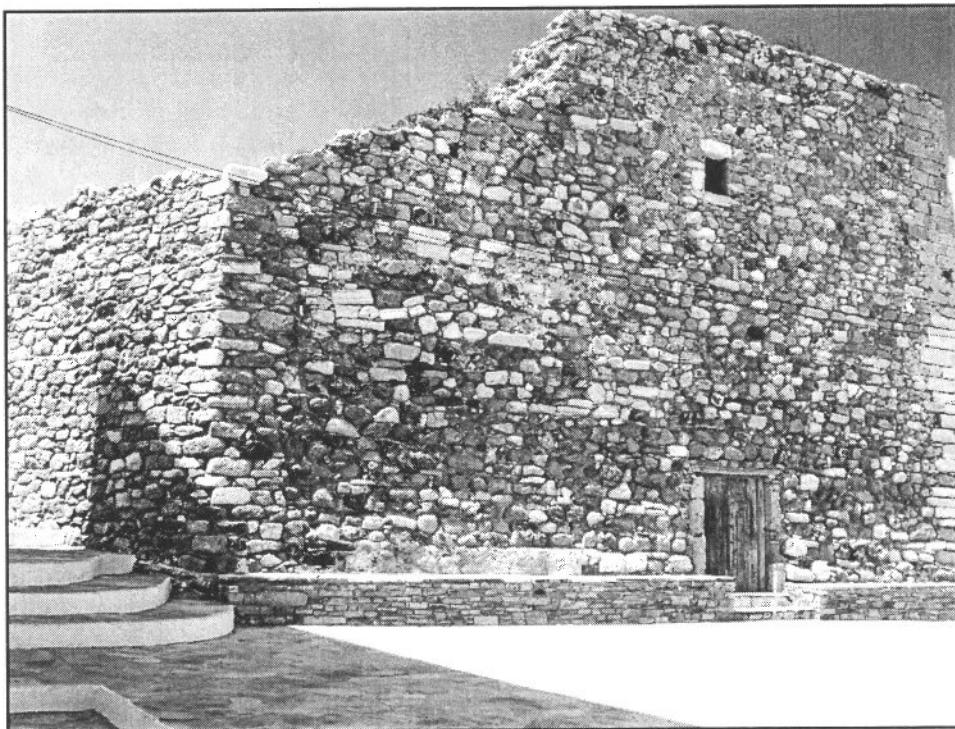
ΕΓΓΡΑΦΟ Δ'

«Αντίγραφο επιστολής που εγράφη στη Νάξο από τον προϊστάμενο των Ιησουιών προς εκείνον της Κωνσταντινούπολεως, κατά Μαΐου (1685).»

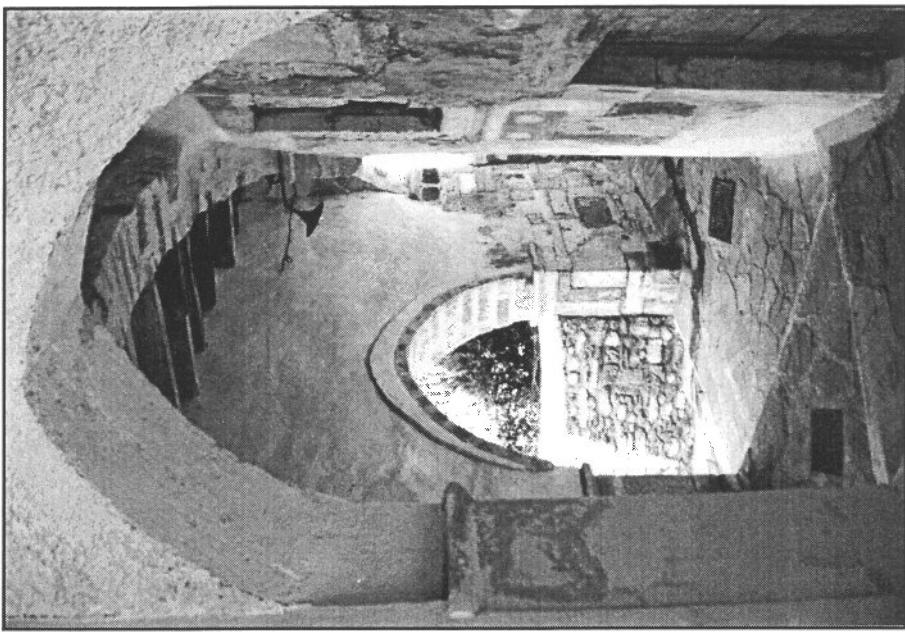
Στις 18 αυτού του μηνός, ο γιός του καπουδάν πατά με δύο κάτεργα και μια μικρή γαλέρα με κυβερνήτη τον Κελή, επέπεσε κατά του Κάστρου της Νάξου με σκοπό να συλλάβῃ όλους τους προκρίτους. Ο κύριος Φιλιππάκης Γκριμάλντι, ο γέρων Ιάκωβος Κορονέλλο και ο Κουρσίνος, παρουσιάσθηκαν στον μπέη, ο οποίος τους συνέλαβε αμέσως και τους μετέφερε στη γαλέρα. Ακολούθως, συνοδευόμενος από πολλούς Τούρκους, κατευθύνθηκε στο κτίριο μας, όπου οι Χριστιανοί, άνδρες και γυναίκες, είχαν ζητήσει καταχύγιο, εκτός από μερικούς άλλους που είχαν καταζύγη στους πατέρες καπουτσίνους. Στο δωμάτιό μου είχε συγκεντρωθεί όλος ο χρυσός, ο όργυρος και κάθε πολύτιμο αντικείμενο του νησιού. Είχα πάρει την απόφαση να μην ανοίξω την πόρτα και ο Κύριος ευλόγησε (την απόφασή μου) γιατί απ' αυτήν εξηρτάτο η καταστροφή του Κάστρου. Είπα λοιπόν στον μπέη ότι δεν μπορούσαμε να ανοίξουμε την πόρτα γιατί είμαστε Γάλλοι μοναχοί υπό την προστασία των δύο μεγαλύτερων μοναρχών του κόσμου, του δικού μας και του δικού του που, ούτε ο ένας, ούτε ο άλλος, επιθυμούν να διαταράσσονται οι προσευχές μας. Περισσότερες από είκοσι φορές με εκάλεσε να ανοίξω λέγοντας ότι δεν έχω να φοβήθω τίποτα του απήντησα ότι φοβούμαι μόνο τον Θεό και τα αμαρτήματά μου και ας αποχωρήσει εν ειρήνη. Κατόπιν θέλησε να χρησιμοποιήσει απειλές, εγώ όμως τον διαβεβαίωσα ότι, αν χρησιμοποιήσει ένα, θα λογοδοτήσει στην Γύψλη Πύλη. Επί ένα τέταρτο της ώρας τον συνεδούλευαν να αποφύγει παρόμοια ενέργεια μέχρι που, τελικά, απεχώρησε και επήγει στους πατέρες καπουτσίνους, ο προϊστάμενος των οποίων απεφάσισε να του ανοίξει. Άρού ερεύνησε τα πάντα και διαγούμησε όλον τον εξοπλισμό που υπήρχε εκεί, συνέλαβε τον γέροντα Κάστρη, τα δύο αγόρια του Μαλατέστα, τον Γιαννάκη, τον Κρίσπο, τον Στεφανάκη, και τον πενθερό του Μιχαλάκη και άλλους δεκαπέντε - είκοσι και τους μετέφερε με φαβδισμούς στη γαλέρα, εκτός από τον γέροντα Κάστρη, και τους έβαλε στα σίδερα, όπου παρέμειναν δέκα και πλέον γημέρες. Ο γέρων Κάστρης επλήρωσε, για ν' απελευθερωθεί, τριακόσιες πιάστρες· ο Φιλιππος Γκριμάλντι διακόσιες πενήντα· ο Παντελής με τον παπά και τον Μιχαλή πεντακόσιες πιάστες, που επλήρωσε ο καπουτσίνος, χωρίς να μπορεί να εξέλθει απ' εκεί. Ο μπέης υπερχώσει να εξοχληθούν τα γασάτσια των χωριών, του Μπούργου και του Κάστρου, επέτρεψε δε να λεγλατηθεί το μισό Μπούργο από τον Κελή. Ο καπετάν Γιαννέτος έχασε 2.500 πιάστρες και τις σκλάβες του. Ο Γκριμπιλά 2.000 πιάστρες, ο Σταυρινάκης 500 σε αντικείμενα και ασημικά, όπως και άλλοι, άλλοι λιγώτερο, άλλοι περισσότερο. Από το σπίτι του Σταυρινάκη, άρπαξαν τα δίχτυα μας· έγραψα στον μπέη ότι ήταν δικά μας και δεν μπορούσα να πιστέψω ότι λύθη στη Νάξο για να κουρτέψει Γάλλους. Την επιστολή μου επήγει ο αδελφός Γουλιέλμος και ξαναπήρε τα δίχτυα από το χέρι του ίδιου του μπέη, ο οποίος μου διεμήνυσε ότι λυπάται για ότι συνέβη στην εξώθυρα του κτιρίου μας και παρεκάλεσε να μην το αναχέρουμε στον κύριο πρεσβευτή. Του απήντησα ότι επίστευα πως είχα ενεργήσει σωστά, ενώ εκείνος είχε να δώσει λόγο σε τόσες αταξίες. Ακολούθως προσέφερα βοήθεια

τε όσους είχαν κακοποιηθεί με παρηγορίες ή χρήματα. Ο ίδιος μπέγις συνέλαβε του Λεονάρδο Κονδύλη, στο κτίριο των καπουτσίνων της Πάρου, και του επήρε, με 200 ραβδίσμους, 1200 πιάστρες. Εάν ο κύριος πρεσβευτής δεν θέσει υπό την προστασία του αυτό το Κάστρο, είναι βέβαιο ότι θα απωλεσθεί, μαζί με το λατινικό δόγμα. Οι ανωτέρω κύριοι επλήρωσαν συνολικά 6.000 πιάστρες. Στο κτίριο μας προστατεύθηκαν περισσότερες από 300 γυναίκες και παιδιά και 200 άνδρες. Εμείς δεν εχάσαμε τίποτα».

(SCPF/CONGR. PARTICOL., vol. 30, f.611r).

Ο Πύργος του Μάρκου Σανούδου στο Φρούριο στη Χώρα. Δεν είναι το «υδραγωγείο» αλλά το παλάτι του Ενετού κατακτητή της Ναξίας Μάρκου Σανούδου.

Σπις Βόλτες, στο Φρούριο, είσοδος από το Παραπόρτι.

